

Blokada i ovrha računa obrtnika

◆ Neven Završki

Uvod

Nedostatak sredstava za plaćanje zakonom propisanih ili ugovorima preuzetih obveza najčešće je vezan za loše poslovne rezultate koji mogu biti posljedica:

- ❖ pogrešnih procjena, planova ili poslovnih odluka samog obrtnika/poduzetnika
- ❖ objektivnih okolnosti na tržištu (npr. smanjenje potražnje u uvjetima gospodarske krize, ali i iz drugih promjena nastalih na tržištu)
- ❖ propisima izmijenjenih uvjeta poslovanja (npr. povećane stope poreza ili povećana fiskalna opterećenja cijene rada)
- ❖ općenitog nepoštivanja obveze plaćanja obveza u roku (koje najčešće izvorište ima u državi, odnosno njezinim tijelima i poduzećima u njenom vlasništvu).

Analiza uzroka blokiranih računa kod obrtnika moguća je tek na temelju anketiranja obrtnika, no iz dostupnih informacija može se zaključiti da se uglavnom radi o nedovoljnom tržištu za obrtničke proizvode i usluge ili su obrtnici, kao najmanji poslovni subjekti na kraju lanca plaćanja, najteže pogođeni nepoštivanjem rokova plaćanja ili potpunim neplaćanjem. Najčešće nisu ni u poziciji svoja potraživanja tražiti sudskim putem jer su njihovi dužnici ili propala trgovačka društva koja nemaju sredstava iz kojih bi se naplatili (ako im se uopće može ući u trag), ili se radi o stalnim kupcima (najčešće samo jednom ili dva) o kojima je ovisan cjelokupni opstanak obrta, pa su prisiljeni trpjeti višemjesečno neplaćanje, odnosno na tužbu i prisilnu naplatu se odlučuju tek kad poslovna suradnja posve prestane.

Vrlo je čest slučaj da obrtnici, do krajnjih granica izdržljivosti, podmiruju obveze prema državi, uključivo i sve obveze za svoje radnike, ali u nedostatku sredstava da se podmire sve obveze, ne plaćaju svoje vlastite doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Na taj način imaju osjećaj da nisu nikome ništa dužni, osim sebi samima, a što može biti uzrok posebno teških problema.

Postupci kod blokade žiro-računa obrtnika

Do blokade računa obrtnika najčešće dolazi prilikom poremećaja na tržištu i time izazvanim poteškoćama u njihovom poslovanju, a kao posljedica provodi se:

- ✗ u slučaju nedostatka sredstava za plaćanje naloga za plaćanje zakonskih obveza i javnih prihoda (poreza i doprinosa)
- ✗ naloga za naplatu vrijednosnih papira i instrumenata osiguranja plaćanja
- ✗ naloga za naplatu sudskih odluka i ovrha.

Sukladno čl. 20., st. 3. Zakona o platnom prometu u zemlji i čl. 3. Odluke o izvršenju naloga za plaćanje iz sredstava na računima platitelja koji se vode u različitim bankama, ovi nalozi trebaju glasiti na teret glavnog računa platitelja (poduzetnika).

Banka u kojoj se vodi glavni račun, izvršava spomenute naloge za plaćanje (čl. 29., st. 2. i 3. Zakona o platnom prometu u zemlji) iz sredstava na svim kunkskim i

deviznim računima obrtnika otvorenih u toj banci, osim iz sredstava na računima posebne namjene ako je tako određeno zakonom. Ako na svim ovim računima nema dovoljno sredstava za provođenje spomenutih naloga, banka nalog ispunjava djelomično – do svote pokrića, a zatim:

- ✗ blokira sve račune u toj banci i priljeve s tih računa usmjerava na glavni račun
- ✗ mijenja podatak o blokadi u Jedinственом registru računa
- ✗ isti dan ili najkasnije sljedeći radni dan upućuje zahtjev drugim bankama u kojima obrtnik – platitelj ima račune, za blokadom kunkskih i deviznih računa
- ✗ isti dan ili najkasnije sljedeći radni dan, obavještava obrtnika o blokadi njegovih računa i o dostavljenim zahtjevima za blokadu računa drugim bankama.

Druge banke obvezne su odmah postupiti po zahtjevu banke u kojoj se vodi glavni račun i blokirati račune i promijeniti podatke o blokadi u Jedinственом registru računa.

Sam obrtnik – platitelj obvezan je najkasnije sljedeći radni dan nakon primitka obavijesti o blokadi iz banke u kojoj ima glavni račun, dati nalog za prijenos sredstava s blokiranih računa na glavni račun.

Nakon izvršenja svih osnova za plaćanje, banka u kojoj se vodi glavni račun:

- ✗ deblokira račune koji se vode u toj banci
- ✗ mijenja podatak o blokadi u Jedinственом registru računa
- ✗ isti dan dostavlja obavijest drugim bankama o deblokadi računa koji se vode kod njih.

Posljedice blokade računa obrtnika

Blokade žiro-računa obrtnika kod obrtnika povlače sljedeće probleme:

⇒ nemogućnost ostvarivanja uvjeta vezanih uz mirovinsko osiguranje

Zakonom o mirovinskom osiguranju propisano je da osiguranici koji su samostalno obveznici plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje (obrnici, poljoprivrednici i drugi) mogu od 18. prosinca 2002. ostvariti pravo na starosnu, prijevremenu starosnu ili invalidsku mirovinu, iako nisu platili sve doprinose za svoje mirovinsko osiguranje, ako ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na određenu mirovinu na temelju staža osiguranja za koje je uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje. Tako sada mogu ostvariti pravo na mirovinu unatoč činjenici da postoji dugovanje za doprinose za određena protekla razdoblja. Međutim, ostvarivanjem prava na mirovinu ne prestaje njihova obveza plaćanja doprinosa za razdoblja za koja doprinos nije u cijelosti uplaćen, zajedno s kamatama na

te doprinose, osim ako nije zbog proteklih godina nastupila zastara naplate doprinosa. Relativna zastara nastupa istekom pet godina, a svakom službenom radnjom tijela nadležnog za obračunavanje i naplatu doprinosa, u tom razdoblju, rok zastare počinje ponovo teći. Apsolutna zastara nastupa istekom deset godina nakon godine u kojoj su doprinosi trebali biti plaćeni, tj. nakon dana kada je zastara počela prvi put teći.

Nakon namirenja cjelokupnog duga korisniku se po službenoj dužnosti donosi novo rješenje o određivanju mirovine, prema ukupnom mirovinskom stažu, a pravo mu pripada od prvog dana idućeg mjeseca nakon podmirenja duga. U situaciji u kojoj razdoblje za koje su doprinosi uredno plaćeni nije dovoljno za ostvarivanje prava na mirovinu, povlači za sobom posljedicu da osoba koja je u godinama i ne može više raditi, ne može niti ostvariti pravo na mirovinu jer doprinosi nisu uplaćeni te nema dovoljno mirovinskog staža.

⇒ nemogućnost isplate naknade za bolovanje dok se ne plati dug

Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju u članku 66. propisano je da se obveznicima obračunavanja i plaćanja doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, koji nisu uplatili doprinos za najmanje 30 dana ograničava korištenje prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, osim prava na hitnu medicinsku pomoć. Pod hitnom medicinskom pomoći podrazumijeva se pružanje dijagnostičkih i terapijskih postupaka koji su nužni u otklanjanju neposredne opasnosti po život i zdravlje. Obustavljeno korištenje prava iz stavka 1. ovoga članka uspostavlja se unaprijed, od dana podmirenja dužnog iznosa doprinosa s pripadajućim kamatama. Postojećim odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju i pratećih pravilnika obrtnici kao samozaposlene osobe su stavljeni u nepovoljniji položaj u odnosu na radnike u radnom odnosu kod poslodavca u pogledu prava

iz zdravstvenog osiguranja. Naime, pravo na naknadu za bolovanje priznaje im se u slučaju duga za obvezne doprinose tek od dana podmirenja duga (unaprijed), a ne od dana nastupanja bolesti i razloga za bolovanje. Osobito je otežavajuća okolnost što nije dozvoljeno prebijanje prava na naknadu za bolovanje

sa obvezom za doprinose, a također je »neobična« odredba po kojoj se pravo na naknadu stječe tek od trenutka podmirenja cjelokupnog duga, ali samo za razdoblje nakon toga, a ne za cijelo razdoblje bolovanja (dakle za razdoblje od nastupanja bolesti ili ozljede pa do podmirenja duga).

⇒ nemogućnost dobivanja kredita kod banaka

Činjenica je da u otežanim uvjetima poslovanja koji su prisutni u društvu i prisutne recesije, banke pribjegavaju restriktivnijem pristupu odobravanja kredita svih poslovnih subjekata, a time i obrtnika. U takvim uvjetima mogućnost dobivanja bankovnih kredita obrtnika s blokiranim žiro-računima naprosto je nemoguća i banke ne žele niti zaprimati zahtjeve takvih subjekata.

⇒ nemogućnost dobivanja državnih potpora po svim osnovama

Svi raspisani natječaji za ostvarivanje prava na državne potpore po bilo kojoj osnovi, a odnose se na obrtnike, u prilogu natječajne dokumentacije traže potvrde nadležne Porezne uprave o uplaćenim obvezama, koja ne može biti starija od 30 dana. Time su svi obrtnici natjecatelji koji se nalaze u blokadi automatski isključeni kao potencijalni korisnici bilo kakve državne potpore. To je slučaj i sa novim potporama koje su propisane kao moguća pomoć poslodavcima koji izlaz iz krize nalaze u skraćivanju radnog tjedna. Takve potpore ne mogu zatražiti tzv. poslodavci u teškoćama, što svakako obuhvaća one sa blokiranim računima. Postavlja se pitanje kome su onda uopće dostupne te potpore.

Kako rješavati problem blokiranog žiro-računa

Blokirani račun izuzetno otežava poslovanje obrtnika, pa je taj problem potrebno što je moguće prije riješiti. Kako su najčešći slučajevi blokade računa povezani s prisilnom naplatom javnih davanja, tj. poreza i doprinosa, u nastavku prenosimo cjelokupnu Uputu u vezi odgode naplate poreznog duga Ministarstva financija (Klasa: 410-01/09-01/91, Ur. br.: 513-07-21-06/09-1 od 22. svibnja 2009.). Uputa je donesena na temelju odredbi članka 6. točke 7. Zakona o Poreznoj upravi (Nar. nov., br. 67/01., 94/01. i 177/04.) radi jedinstvenog postupanja u primjeni zakonskih odredbi u predmetima odgode naplate poreznog duga, odgode naplate poreznog duga do okončanja upravnog spora, otpisa duga zbog nenaplativosti i otpisa duga po službenoj dužnosti te zastare.

I. ODGODA NAPLATE POREZNOG DUGA

1.1. OBROČNA OTPLATA POREZNOG DUGA

Zahtjev za obročno plaćanje poreznog duga po odredbama članka 118. Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 147/08.) podnosi se nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema sjedištu pravne osobe ili prebivalištu, odnosno uobičajenom boravištu fizičke osobe. Zahtjev mora biti obrađen i podnesen u pisanoj formi.

Nakon primitka zahtjeva ispostava utvrđuje stanje duga podnositelja zahtjeva na dan kada je zahtjev zaprimljen.

Da bi se o interesu poreznog obveznika i njegovim mogućnostima moglo ocjenjivati, u postupku koji slijedi iz dosjea poreznog obveznika utvrđuju se sljedeće činjenice:

- ✗ osnovni podaci o poreznom obvezniku, naziv djelatnosti i broj zaposlenih djelatnika
- ✗ podnosi li porezni obveznik uredno propisane porezne prijave i obrasce
- ✗ je li porezni obveznik u ranijem razdoblju uredno plaćao porezne obveze, da li su kod istog dosad nadzorom utvr-

đene nepravilnosti u poslovanju i je li prekršajno kažnjavan te da li je i kada protiv njega proveden ovršni postupak

- x starost duga, odnosno na koje se razdoblje odnosi dug za koji se traži odgođa plaćanja.

Ispostava će od poreznog obveznika zatražiti da jednokratno uplati iznos od 20% duga i da podnese jedno od sredstava osiguranja naplate propisanih člankom 122. Općeg poreznog zakona.

1.2. ODGODA PLAĆANJA POREZNOG DUGA JEDNOKRATNO

Ako porezni obveznik traži da mu se plaćanje poreznog duga odgodi jednokratno, pisani zahtjev se također podnosi ispostavi Porezne uprave koja će utvrditi podatke o stanju duga i dosadašnjem ponašanju poreznog obveznika u ispunjavanju poreznih obveza te od poreznog obveznika zatražiti sljedeće:

- x da uz zahtjev podnese jedno od sredstava osiguranja naplate propisanih člankom 122. Općeg poreznog zakona
- x da jednokratno uplati iznos od 20% duga.

Bjanko zadužnica ili mjenica izdana od poreznog dužnika nije adekvatno sredstvo osiguranja naplate:

- x ako se kao sredstvo osiguranja daje bjanko zadužnica, onda je potrebno da ista ima jamca-platca koji je bonitetan te da je zadužnica izdana u skladu s odredbama Pravilnika o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (Nar. nov., br. 136/05.).
- x ako se kao sredstvo nudi mjenica, treba voditi brigu da mjenica poreznog dužnika bude avalirana, bilo od banke ili neke druge solventne tvrtke.

Ispostava će zahtjeve za obročnu otplatu, odnosno jednokratnu odgodu plaćanja poreznog duga proslijediti na rješavanje i ako porezni obveznik ne uplati iznos od 20% duga i nije dao sredstva osiguranja naplate.

II. ODGODA NAPLATE POREZNOG DUGA DO OKONČANJA UPRAVNOG SPORA

Zahtjev za odgodu naplate poreznog duga do okončanja upravnog spora po odredbama članka 119. Općeg poreznog zakona dostavlja se područnom uredu Porezne uprave nadležnom prema sjedištu ili prebivalištu, odnosno uobičajenom boravištu poreznog obveznika.

Nakon primitka zahtjeva područni ured će uraditi sljedeće:

- x pribaviti prvostupanjsko i drugostupanjsko rješenje protiv kojih je podignuta tužba odnosno protiv kojih se vodi upravni spor
 - x tražiti od poreznog obveznika kopiju tužbe na kojoj je razvidno da je ista zaprimljena na Upravnom sudu Republike Hrvatske
 - x tako pripremljenu dokumentaciju proslijediti Središnjem uredu na rješavanje.
- Zahtjeve za obročnu otplatu poreznog duga, jednokratnu odgodu plaćanja poreznog duga kao i zahtjeve za odgodu naplate poreznog duga do okončanja upravnog spora treba rješavati žurno.

Ispostave će putem područnih ureda mjesečno izvješćivati Središnji ured Porezne uprave o realizaciji odobrenih obročnih otplata i jednokratnih odgoda plaćanja poreznog duga, odnosno o tome plaćaju li porezni obveznici dug sukladno rješenju.

Rješenje o obročnoj otplati ispostave će provoditi sve dok se isto eventualno ne ukinu ili dok ne istekne rok na koji je obročna otplata odobrena.

III. OTPIS DOSPJELOG POREZNOG DUGA NA ZAHTJEV POREZNOG OBVEZNIKA

Zahtjev za otpis dospjelog poreznog duga sukladno odredbama članka 137. stavka 3. Općeg poreznog zakona podno-

si se nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema prebivalištu, odnosno uobičajenom boravištu dužnika. Zahtjev mora biti obrazložen i podnesen u pisanoj formi.

Radi odlučivanja o osnovanosti zahtjeva, područni ured Porezne uprave izjasnit će se o zahtjevu Središnjem uredu svojim prijedlogom sastavljenim na temelju podataka dobivenih od ispostave. Prijedlog za odbijanje, odnosno usvajanje zahtjeva za otpis potrebno je detaljno obrazložiti, tj. navesti odlučujuće činjenice zbog kojih se predlaže odbijanje, odnosno usvajanje zahtjeva poreznog obveznika. Uz prijedlog se dostavlja:

- x dokumentacija o nastanku obveze
- x dokumentacija o službenim radnjama usmjerenim na naplatu
- x podaci o razdoblju na koje se dug odnosi
- x podaci o primanjima, odnosno imovini dužnika i članova njegova kućanstva kojima raspolaže Porezna uprava te oni pribavljeni od drugih nadležnih tijela.

Dospjeli porezni dug se utvrđuje na dan sastavljanja prijedloga i potrebno ga je iskazati u ukupnom iznosu dospjeloga poreza i kamata te pojedinačno po vrstama poreza, tako da se za svaku vrstu iskaže posebno iznos dospjeloga poreza te odvojeno dospjeli iznos pripadajuće kamate.

Ispostava će po potrebi od poreznog obveznika zatražiti da uz zahtjev doprinese dokaze kojima bi okolnosti zbog kojih traži otpis učinio vjerojatnim.

IV. ZASTARA I OTPIS DUGA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

1. Radi utvrđivanja zastare prava na naplatu poreza, doprinosa i drugih javnih davanja o kojima Porezna uprava vodi analitičke evidencije, rješenje o otpisu, po pisanom zahtjevu dužnika, donosit će:

- x za iznos duga do 100.000,00 kuna voditelj ispostave
- x za iznos duga od 100.000,00 do 500.000,00 kuna pročelnik područnog ureda
- x za iznos duga više od 500.000,00 kuna ravnatelj Porezne uprave.

Kod određivanja nadležnosti za otpis bitan je ukupan iznos duga kojim je podnositelj zahtjeva zadužen u poreznim evidencijama, što podrazumijeva:

- x poreze i druga javna davanja osim doprinosa
- x doprinose za mirovinsko osiguranje
- x doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje
- x doprinose za zdravstveno osiguranje
- x doprinose za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu
- x doprinose za obvezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti.

Za svako od navedenih javnih davanja donosi se posebno rješenje. Za istog podnositelja zahtjeva i sve vrste davanja kojima je zadužen na kartici, za donošenje rješenja nadležno je isto tijelo mjerodavno prema kriteriju iznosa ukupnog duga.

Ako je podnositelj zahtjeva u poreznim evidencijama zadužen u više ispostava Porezne uprave, a ukupan dug ne prelazi iznos od 100.000,00 kuna, nadležnost ispostave za donošenje rješenja se određuje prema sjedištu pravne osobe ili prebivalištu, odnosno uobičajenom boravištu fizičke osobe.

U ponovljenom postupku, rješenje donosi tijelo Porezne uprave čije je rješenje poništeno neovisno o iznosu duga zaduženog u vrijeme provođenja ponovnog postupka.

2. Radi donošenja rješenja o iznosu duga više od 100.000,00 kuna, voditelj ispostave dostavit će pročelniku područnog ureda svu raspoloživu dokumentaciju na temelju koje se može odlučiti o zahtjevu za otpis.

3. Za donošenje rješenja o iznosu duga više od 500.000,00 kuna pročelnik područnog ureda dostavit će ravnatelju Porezne uprave svu dokumentaciju na temelju koje se može odlučiti o zahtjevu dužnika.

Pod dokumentacijom na temelju koje se može odlučiti o zahtjevu dužnika podrazumijevaju se ovršna rješenja kojima su utvrđene obveze s dostavnicom o uručanju, odnosno druge ovršne i vjerodostojne isprave na temelju kojih su evidentirana zaduženja, s podatkom o datumu s kojim je zastara počela teći, odgovarajuće isprave s dostavnicom na temelju kojih je moguće utvrditi prekid tjeka zastare s naznakom datuma s kojim je tijek zastare prekinut te počeo ponovno teći, odnosno opisom službenih radnji usmjerenih na utvrđivanje i naplatu duga.

Glede podatka o iznosu duga za koji se traži otpis zbog utvrđivanja zastare prava na naplatu potrebno je, po vrstama prihoda, dug iskazati po razdobljima na koja se odnosi tako da se za svaku vrstu posebno iskaže iznos dospjele glavnice duga, a odvojeno dospjeli iznos pripadajuće kamate, i to tako da se glavnica razvrsta po razdobljima, a obračunane zatezne kamate prikažu prema prethodno razvrstanoj glavnici.

Uz prednje je potrebno dostaviti ovjereni izlist o stanju duga po godinama.

4. Radi utvrđivanja početka tjeka zastare prava na naplatu doprinosa te utvrđivanja prekida tjeka zastare prava na naplatu doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, sukladno odredbama članka 231. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08. i 152/08.), ispostave Porezne uprave će od nadležnih zavoda i Središnjeg registra osiguranika pisano tražiti sljedeće:

- ✗ podatak o razdoblju na koje se dug odnosi s naznakom razdoblja od _____ do _____
- ✗ podatak o iznosu glavnice i iznosu obračunanih zateznih kamata (odvojeno), i to tako da se glavnica razvrsta po razdobljima, a obračunane zatezne kamate prikažu prema prethodno razvrstanoj glavnici
- ✗ ispravu kojom je utvrđena obveza doprinosa
- ✗ podatak o datumu od kojeg je zastara počela teći

- ✗ podatak o datumu s kojim je prekinut tijek zastare s opisom razloga i dostavom isprave o toj činjenici

- ✗ podatak o svakom novom početku, odnosno prekidu tjeka zastare s opisom radnje usmjerene na naplatu doprinosa, dostavljene dužniku na znanje.

Pod ispravom kojom je utvrđena obveza doprinosa smatra se:

- ✗ ovršno rješenje mjerodavnog zavoda i Središnjeg registra osiguranika kojim je utvrđena obveza plaćanja doprinosa (kada je o obvezi i iznosu doprinosa doneseno rješenje) i preslika knjigovodstvene evidencije ili

- ✗ konačno rješenje kojim je utvrđeno svojstvo u osiguranju (kada o obvezi i iznosu doprinosa nije doneseno rješenje) u kojem slučaju će isprava biti vjerodostojna samo ako joj se priloži i preslika knjigovodstvene evidencije na kojoj je vidljiva valuta nastanka obveze te preslika normativnog akta kojim je propisana obveza i iznos obveze za određeno razdoblje staža osiguranja.

Prigodom slanja zahtjeva za dostavu podataka Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, područnoj službi Zavoda potrebno je dostaviti presliku podneska kojim obveznik traži utvrđivanje zastare prava na naplatu doprinosa ili kao dovoljno, u zahtjevu za dostavu podataka valja navesti datum podnošenja zahtjeva dužnika.

5. Prigodom donošenja rješenja o utvrđivanju zastare prava na naplatu doprinosa treba imati na umu sljedeće:

- ✗ činjenično stanje utvrđuju djelatnici Porezne uprave u kojem postupku ocjenjuju i valjanost podataka dostavljenih od mjerodavnih zavoda i Središnjeg registra osiguranika s obzirom na odredbe zakona kojima je uređen početak, prekid te ponovni tijek zastare kao i zastarni rokovi

- ✗ kada se istom dužniku utvrđuje zastara prava na naplatu doprinosa, donose se odvojena rješenja za svaku vrstu doprinosa (mirovinsko, zdravstveno, zapošljavanje), ali za sve vrste istog osiguranja – sve bročane oznake (šifre) vrste prihoda

- ✗ rješenje kojim se utvrđuje zastara prava na naplatu doprinosa može obuhvatiti više razdoblja, odnosno povezano razdoblje i u više od jedne godine ako je riječ o istoj vrsti doprinosa

- ✗ ako se podaci o iznosu i strukturi duga doprinosa za mirovinsko osiguranje osiguranika-pojedinca za razdoblje u osiguranju do 31. prosinca 2002. razlikuju od podataka koje je, radi utvrđivanja zastare, dostavio nositelj osiguranja na temelju postupka utvrđivanja razdoblja osiguranja za koje je podmiren doprinos, rješenjem se otpisuje i dug u visini nastale razlike;

- ✗ rješenja se obvezno dostavljaju nadležnom zavodu/ Središnjem registru osiguranika na čije doprinose se zastara odnosi

- ✗ rokovi zastare za doprinose su: relativni 5 godina, a apsolutni 10 godina.

6. Ako je protiv drugostupanjskog rješenja porezni obveznik podnio tužbu, odnosno pokrenuo upravni spor, te je doneseno rješenje o odgodi izvršenja rješenja do okončanja upravnog spora, u vrijeme trajanja odgode zastara ne teče.

Vrijeme u kojem zastara ne teče računa se kao zastoje zastare. Ako zastara nije mogla početi teći zbog donošenja rješenja o odgodi izvršenja rješenja do okončanja upravnog spora, ona počinje teći s prvim danom nakon isteka dana kada je spor okončan.

Ako je zastara počela teći prije nego što je doneseno rješenje o odgodi koje je zaustavilo njezin daljnji tijek, ona nastavlja teći nakon okončanja upravnog spora, a

vrijeme koje je isteklo prije zastoja računa se u zakonom određeni rok za zastaru, što znači najdulje do šest godina.

7. Zastara prava na naplatu tražbine po osnovi poreza, doprinosa, kamata i troškova ne nastupa ako je tražbina osigurana založnim pravom ili hipotekom koji su upisani u javnu knjigu. U tom slučaju tražbina će se naplatiti iz opterećenih stvari. Za glavnica duga osigurana založnim pravom ili hipotekom ne otpisuje se niti kamata koja nastavlja teći ako je upisana u javnu knjigu.

Međutim, svi postupci pokrenuti do stupanja na snagu Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 147/08.), sukladno članku 212. toga Zakona dovršit će se prema odredbama Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 127/00., 86/01. i 152/02.). U tom slučaju vrijedi supsidijarna primjena članka 222. stavka 2. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05. i 41/08.) prema kojemu se zastarjela tražbina kamata ne može namiriti ni iz opterećene stvari. Iznos kamata koji se otpisuje odnosi se na kamate uključene u iznos upisane hipoteke te na daljnje kamate koje teku na osigurano tražbinu.

Neovisno o tome je li prigovor zastare istaknut nakon 1. siječnja 2009., ove odredbe primjenjivat će se u svim slučajevima u kojima je založno pravo u javne knjige upisano do 31. prosinca 2008.

Ako iznos duga za koji je istaknut prigovor zastare premašuje iznos tražbine osigurane založnim pravom ili hipotekom, ove odredbe se primjenjuju samo na iznos tražbine osigurane založnim pravom ili hipotekom.

Ako je prigovor zastare istaknut u tijeku postupka za zasnivanje založnog prava ili hipoteke, a prije upisa u javnu knjigu, zastarjeli dug se otpisuje.

Dug se otpisuje i u slučaju ako je prigovor zastare istaknut nakon upisa u javnu knjigu, a dug je u trenutku upisa bio u zastari.

8. S obzirom na pitanja u vezi s kojima su se u dosadašnjem radu pojavljivale dvojbe, u nastavku objašnjavamo sljedeće primjere:

– u slučaju kada porezno tijelo nije znalo niti je moglo znati za postojanje obveze poreznog obveznika koji je bio dužan prijaviti nastanak porezne obveze (npr. poreza na promet nekretnina), zastara prava na utvrđivanje porezne obveze počinje teći istekom godine u kojoj je porezno tijelo saznalo za tu obvezu odnosno u kojoj je trebalo utvrditi porez

– u slučaju kada Porezna uprava ne raspolaže dokazima da je sud dostavio rješenje o nasljeđivanju, a o smrti pore-

znog obveznika koji je ostavitelj saznaje od nasljednika, kod donošenja rješenja o utvrđivanju položaja pravnih slijednika zastara prava na utvrđivanje obveza iz porezno dužničkog odnosa pravnog slijednika počinje teći nakon isteka godine u kojoj je porezno tijelo saznalo da pravomoćno rješenje o nasljeđivanju postoji

– za utvrđivanje tijeka zastare prava na naplatu bitno je kada je porezna obveza utvrđena. Porezna obveza smatra se utvrđenom onog trenutka kada porezno tijelo ima pravo zahtijevati naplatu, a to pravo porezno tijelo stječe ovršnošću rješenja. To znači da za obvezu utvrđenu rješenjem donesenim krajem godine koje je postalo ovršno u idućoj godini, zastara prava na naplatu po tom rješenju počinje teći istekom godine u kojoj je rješenje postalo ovršno. Ako žalba ne odgađa izvršenje, datum donošenja drugostupanjskog rješenja nije relevantan za utvrđivanje porezne obveze, što znači da nije bitan za nastupanje relativne i apsolutne zastare prava na naplatu

– kod instituta apsolutne zastare Opći porezni zakon razlikuje apsolutni rok zastare prava poreznog tijela na utvrđivanje porezne obveze i kamata od apsolutnog roka zastare prava poreznog tijela na naplatu poreza, kamata i troškova ovrhe i ta se dva roka ne moraju vremenski podudarati. Obveza je naplativa ako je utvrđena

nom postupku, poništenje rješenja o utvrđivanju obveze dovodi do prekida tijeka zastare prava na utvrđivanje koja nastavlja teći do donošenja novog rješenja. Pravna osnova za naplatu poreza je rješenje doneseno u ponovnom postupku, a zastara prava na naplatu po tom rješenju počinje prvi put teći nakon isteka godine u kojoj je porezno tijelo obvezu utvrdilo. Ovdje je bitno da donošenjem prvostupanjskog rješenja u ponovnom postupku nije protekao apsolutni rok zastare prava poreznog tijela na utvrđivanje porezne obveze

– postupak pred sudom podnošenjem tužbe (npr. pobijanje pravnih radnji dužnika) smatra se okolnošću koja uzrokuje prekid zastare nakon kojeg zastara počinje ponovno teći, ali najdulje do nastupa apsolutne zastare. Danom prekida smatra se dan kada je tužba zaprimljena na sudu. Ovakvo shvaćanje je u suglasju sa stavom Samostalne službe za drugostupanjski upravni postupak sadržanim u obrazloženju Rješenja Klasa: UP/11-410-23/06-01/288, Ur. broj: 513-04/09-2, od 24. siječnja 2009., prema kojemu je odredbama Općeg poreznog zakona jasno propisano da apsolutni rok zastare prava na naplatu duga nastupa za šest godina od dana kada je zastara prvi put počela teći, pa zaustavljanje tijeka zastarnog roka u smislu apsolutne zastare u slučaju podnošenja tužbe Sudu radi

pobijanja dužnikovih pravnih radnji, nije propisano odredbama materijalnog zakona

– ako je poreznom obvezniku određena ovrha koja se uspješno provodi pljenidbom novčanih sredstava na žiro-računima i drugim računima ili pljenidbom ovršenikovih tražbina (plaće), zastara prava na naplatu tražbina koje su predmet ovrhe nastupa kada je od utvrđivanja tih obveza istekao zakonom propisani rok od šest godina računajući od dana kada je zastara prvi put počela teći. Naime, nakon što je istekao i posljednji dan roka od šest godina, Porezna uprava nema zakonske osnove za naplatu poreznog duga koji u tom vremenu uz primjenu svih dopuštenih mjera nije uspjela naplatiti, jer je protekom tog roka, sukladno članku 24. stavku 2. Općeg poreznog zakona, nastupila zastara samog prava iz porezno-dužničkog odnosa

– ako dužnik ispuni zastarjelo potraživanje (npr. porezni dužnik plati porezni dug nakon nastupa zastare) nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obveza zastarjela. Ovdje je riječ o dobrovoljnom ispunjenju obveze koja nije plaćena bez pravne osnove

prije nego što istekne šest godina računajući od dana nakon isteka godine u kojoj je obvezu trebalo utvrditi. Tako utvrđena obveza može se naplatiti dok ne istekne šest godina računajući od dana nakon isteka godine u kojoj je porezno tijelo obvezu utvrdilo

– kada drugostupanjsko tijelo poništi prvostupanjsko rješenje i predmet vrati prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak pa je porezna obveza utvrđena u ponovlje-

za razliku od nemogućnosti Porezne uprave za postavljanje zahtjeva da se zastarjela obveza naplati prisilnim putem. To znači da porezno tijelo ne može donijeti rješenje o ovrši zastarjele obveze niti dospjelo, a sporno potraživanje naplatiti prijebom ili kompenzacijom

– zastara prava na naplatu u slučaju raskida ugovora o nagodbi utvrđuje se supsidijarnom primjenom članka 238. Zakona o obveznim odnosima. U ovom slučaju zakonski uzrok, zbog kojeg zastara nije mogla početi teći, odnosno koji je zaustavio njezin daljnji tijek, ako je počela teći prije nego što je uzrok nastao, odredbe su članka 9. stavka 6. Zakona o naplati dospjelih, a nenaplaćenih poreza, carina, doprinosa i državnih jamstava (Nar. nov., br. 117/01. i 19/03.) prema kojima zastarijevanje dospjelog duga za koji je postignuta nagodba ne teče u vrijeme trajanja ugovora. Kada se ugovor raskine, zastara nastavlja teći od dana uručenja obavijesti o raskidu stranci, a vrijeme koje je isteklo prije sklapanja ugovora računa se u zakonom određeni rok za zastaru, ali najdulje do šest godina.

9. Kada godina podnošenja zahtjeva ne odgovara godini donošenja rješenja, zastara prava na naplatu se utvrđuje sa stanjem duga na dan 1. siječnja godine u kojoj se donosi rješenje neovisno o tome kada je podnesen zahtjev za otpis.

10. Kada se utvrdi zastara prava na naplatu poreza, doprinosa i drugih javnih davanja o kojima Porezna uprava vodi analitičke evidencije, isti se otpisuju na dan konačnosti rješenja.

11. Otpis nenaplativih poreznih dugova, dugova za doprinose i druga javna davanja o kojima Porezna uprava vodi analitičke evidencije u smislu odredbi članka 137. stavka 1. točaka 1. i 2. Općeg poreznog zakona obavlja se na sljedeći način:

– postojanje uvjeta za otpis poreznog duga, duga doprinosa i drugih javnih davanja o kojima Porezna uprava vodi analitičke evidencije utvrđuje se u ispostavi Porezne uprave

– dug se otpisuje po službenoj dužnosti kada se utvrdi da je dužnik umro (dokaz: izvod iz matične knjige umrlih – smrtni list), a iza sebe, prema podacima koje je pribavilo i s kojima raspolaže porezno tijelo, nije ostavio imovinu iz koje bi se dug mogao naplatiti (potvrda suda ili javnog bilježnika da se ne vodi ostavinski postupak)

– o otpisu se sastavlja službena bilješka

– dug se otpisuje kao nenaplativ ako postoji pravomoćno rješenje o zaključenju

stečajnog postupka nad pravnom osobom, a ne postoji osiguranje duga po osnovi poreznog jamstva o čemu se sastavlja službena bilješka

– na temelju službene bilješke provode se odgovarajuća knjiženja u poreznim evidencijama.

Službene bilješke o otpisu duga doprinosa dostavljaju se mjerodavnim zavodima/Središnjem registru osiguranika.

12. Imajući na umu odredbe članka 22. Općeg poreznog zakona, univerzalni pravni sljednik preuzima pravni položaj pravnog prednika, te su nasljednici dužni platiti obveze iz porezno-dužničkog odnosa do visine vrijednosti naslijeđene imovine, osim obveza po osnovi izrečenih novčanih kazni.

Radi prenošenja poreznog duga na pravnog sljednika, provodi se postupak utvrđivanja vrijednosti naslijeđene imovine na način kako je to opisano Uputom Porezne uprave, Središnjeg ureda, Klasa: 410-20/03-01/176, Ur. broj: 513-07/04-3, od 17.

veljače 2004. Kada rješenje o utvrđivanju položaja pravnog sljednika postane izvršno, otpisat će se dug s ostavitelja i prenijet će se na nasljednika. Tek nakon donošenja navedenog rješenja utvrđuje se da li je nastupila zastara prava na naplatu poreznog duga. U vrijeme zastare računa se i vrijeme koje je proteklo u korist prednika poreznog obveznika.

13. Radi utvrđivanja zastare prava na naplatu duga doprinosa u slučaju dužnika koji je umro, iznimno, Porezna uprava

može postupak pokrenuti po službenoj dužnosti.

Postupak se pokreće prije utvrđivanja visine duga ostavitelja i donošenja rješenja o utvrđivanju položaja pravnih sljednika.

14. Novčane kazne izrečene fizičkim osobama otpisuje se po službenoj dužnosti bez obzira na to je li iza tih osoba ostala imovina nasljednicima, odnosno univerzalnim pravnim sljednicima, o čemu se sastavlja bilješka, budući da za obveze na osnovi izrečenih, a nenaplaćenih novčanih kazni pravnog prednika nasljednici ne odgovaraju.

15. Po zahtjevima za otpis doprinosa u smislu odredbi članka 137. stavka 3. Općeg poreznog zakona, ravnatelj Porezne uprave rješava u postupku i na način kako to rješava po zahtjevima za otpis dospjeloga poreznog duga.

Rješenje donosi Zavod/Središnji registar osiguranika od kojega je zaprimljen podatak o iznosu duga i u kojem je dug nastao, prethodno pribavljenoj dokumentaciji o nastanku obveze i

razdoblju na koje se dug odnosi, na temelju podataka o službenim radnjama usmjerenim na naplatu duga te na temelju podataka o glavnici duga i obračunanim zatezanim kamatama.

Prigodom slanja zahtjeva za dostavu podataka Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, područnoj službi Zavoda potrebno je dostaviti presliku podneska kojim obveznik traži otpis doprinosa zbog nenaplativosti ili kao dovoljno, u zahtjevu za dostavu podataka navesti datum podnošenja zahtjeva dužnika.

16. Zahtjev dužnika za otpis duga po osnovi zastare prava na naplatu poreza, doprinosa i drugih javnih davanja o kojima Porezna uprava vodi analitičke evidencije mora biti u pisanoj formi, a kod toga nije od značaja kako je zahtjev naslovljen (prigovor, molba i sl.), već je bitno da je iz podneska razvidno da je istaknut prigovor zastare.

Dužnik u zahtjevu nije dužan specificirati vrstu i iznos duga poreza, doprinosa ili

drugih javnih davanja za koji ističe prigovor zastare.

17. Kada dužnik doprinosa podnese zahtjev za utvrđivanje zastare prava na naplatu odnosno za utvrđivanje nenaplativosti doprinosa neposredno Zavodu/Središnjem registru osiguranika, Zavod/Središnji registar osiguranika koji je zaprimio podnesak dopunit će zahtjev stranke u skladu s ovom uputom te tako dopunjeni zahtjev zajedno s preslikom podneska uputiti Poreznoj upravi na rješavanje.

18. U postupcima utvrđivanja zastare prava na naplatu doprinosa i utvrđivanja nenaplativosti doprinosa, čija je obveza plaćanja utvrđena u nadležnosti Porezne uprave (obveze za staž osiguranja nakon 1. siječnja 2003./1. siječnja 2005.), primjenjuje se ova uputa, osim što se u postupku rješavanja ne traže podaci i dokumentacija o nastanku obveze i o radnjama Zavoda/Središnjeg registra osiguranika.

19. Zahtjeve za otpis duga po osnovi zastare koji se odnose na komorske doprinose rješavat će Porezna uprava, u postupku i u rokovima zastare koji se odnose na poreze.

20. Zahtjeve za otpis duga po osnovi zastare koji se odnose na novčane kazne Porezna uprava će rješavati prema odredbama Prekršajnog zakona (Nar. nov., br. 107/07.) u postupku koji se odnosi na poreze.

Zastara izvršenja kazne počinje teći od dana pravomoćnosti odluke kojom je kazna izrečena, a ne teče u vrijeme za koje se, prema Zakonu, izvršenje kazne ne može započeti ili nastaviti.

Zastara prava na naplatu novčane kazne nastupa kad protekne dvije godine od dana pravomoćnosti odluke o prekršaju kojom je sankcija izrečena.

Zastara izvršenja kazne nastupa u svakom slučaju kad proteknu tri godine od dana pravomoćnosti odluke kojom je kazna izrečena.

Zastarni rok kod utvrđivanja zastare prava na naplatu troškova postupka računa se kao i za novčane kazne.

21. Zahtjeve za otpis, radi zastare prava na naplatu sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi, rješavat će Porezna uprava u postupku koji se odnosi na poreze.

Zastara prava na naplatu sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi nastupa za dvije godine nakon isteka godine u kojoj je pristojbu trebalo platiti.

Zastara prava na prisilnu naplatu sudskih i javnobilježničkih pristojbi, kaznenih pristojbi i troškova izvršenja, zastarijeva za dvije godine nakon što ispostava Porezne uprave donese rješenje o obvezi plaćanja pristojbe i kaznene pristojbe.

Apsolutni rok zastare prava na naplatu sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi nastupa nakon isteka pet godina od dana kad je zastara prvi put počela teći.

22. Radi postepenog uvođenja osobnog identifikacijskog broja, tijekom 2009. će se, prilikom donošenja rješenja, koristiti jedinstveni matični brojevi građana i matični brojevi.

23. Voditelji Ispostava dužni su do 15. u mjesecu za prethodno tromjesečje Područnom uredu dostaviti izvješće o iznosu duga poreza i drugih javnih davanja te duga doprinosa koji se otpisuju zbog zastare prava na naplatu sastavljeno na temelju rješenja i službenih bilješki donesenih u svojoj nadležnosti.

Na temelju tih podataka i rješenja donesenih u vlastitoj nadležnosti pročelnik Područnog ureda sastavlja izvješće o otpisu na osnovi zastare po ispostavama i na razini Područnog ureda i tako ujedinjene podatke dostavlja Središnjem uredu, Službi za izvršni postupak, Odjelu za naplatu do 30. u mjesecu za prethodno tromjesečje.

Izvješće se sastavlja, u kumulativnom obliku, što znači da će izvješće u travnju sadržavati podatke koji se odnose na razdoblje od siječnja do ožujka tekuće godine, izvješće u srpnju na razdoblje od siječnja do lipnja, izvješće u listopadu na razdoblje od siječnja do rujna, a izvješće u siječnju iduće godine na razdoblje od siječnja do prosinca prethodne godine. Izvješće se dostavlja faksom na broj 01/4809-630.

24. Upute Središnjeg ureda Klasa: 410-01/05-01/605, Ur. broj: 513-07-21-06/05-2, od 20. travnja 2005. godine, i Klasa: 410-01/07-01/343. Ur. broj: 513-07-21-01/07-2, od 25. travnja 2007., te Ur. broj: 513-07-21-01/07-4, od 5. srpnja 2007., stavljaju se izvan snage.

SAVJETODAVNA SLUŽBA

HRVATSKE OBRTOČNIČKE KOMORE

ODGOVARA NA VAŠA PITANJA

iz područja:

- otvaranje obrta
- radno pravo, mirovinsko i zdravstveno osiguranje
- porezi, doprinosi i carine
- krediti i potpore
- tehnika i tehnologija
- turizam i ugostiteljstvo
- poljoprivreda i potpore u poljoprivredi
- ostala pitanja i savjeti o poslovanju obrta

062 000 026

(po cijeni iz fiksne mreže od 0,28 kn/min,
bez dodatnih naknada)

Svakog radnog dana

od 08:00 do 12:00 sati

Pitanja možete postaviti i pisanim putem
na fax: 01/48 06 675

E-mail: savjetodavna-sluzba@hok.hr

<http://infos.hok.hr/>